

Motion till riksdagen 2011/12:C235

av **Hans Backman (FP)**

Upphävande av bestämmelserna i aktiebolagslagen om tvångslikvidation på grund av kapitalbrist för privata aktiebolag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upphäva bestämmelserna i aktiebolagslagen om tvångslikvidation på grund av kapitalbrist för privata aktiebolag.

Motivering

I aktiebolagslagen finns bestämmelser som ålägger bolagets styrelse och aktieägare att agera på visst sätt vid tecken på kapitalbrist i bolaget, i första hand när det finns anledning att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Av särskild betydelse är därvid att bolaget, om det inte förmår läka kapitalbristen, är skyldigt att gå i likvidation.

I den juridiska diskussionen har den praktiska betydelsen av reglerna om tvångslikvidation vid bristande täckning för aktiekapitalet ifrågasatts. Det har också påpekats att reglerna, åtminstone såvitt avser det personliga betalningsansvaret, saknar motsvarighet i andra länder som vi brukar jämföra oss med.

I det delbetänkande, Aktiekapital i privata aktiebolag (SOU 2008:49), som Utredningen om ett enklare aktiebolag la fram i maj 2008, beskrivs frågeställningen och diskuteras andra möjliga lösningar (s. 91 f).

När ovannämnda utredning skickades ut på remiss 2008-10-30 togs denna fråga upp och remissinstanserna ombads att yttra sig över frågan om bestämmelserna om tvångslikvidation skulle behållas oförändrade eller upphävas för privata aktiebolag. Frågan blev ju synnerligen aktuell om förslag skulle komma att läggas fram om en sänkning av aktiekapitalet till 1 krona.

Fel! Okänt namn på

I utredningens slutbetänkande, Förenklningar i aktiebolagslagen m.m. (SOU 2009:34), som las fram i april 2009, berörs frågan ytterligare (s. 265 f). Även om utredningen inte lägger fram förslag om avskaffande av dessa regler om tvångslikvidation för privata aktiebolag anförs att mycket talar för att det är dags att avskaffa dessa regler. I ett särskilt yttrande av experten Urban Engerstedt, chefsjurist på FAR (Föreningen Auktoriserade Revisorer), utvecklas motiven för ett avskaffande av reglerna ytterligare.

När regeringen den 19 november 2009 (regeringens proposition 2009/10:61) lade fram förslag om sänkning av aktiekapitalet till 50 000 kronor uttalades att det inte var aktuellt att avskaffa dessa regler utan att det finns ett annat regelverk som motverkar att bolagets ledning och ägare vårdslöst fortsätter att bedriva en förlustbringande rörelse. Regeringen uttalade vidare att den avsåg att återkomma till frågan senare.

Regeringens proposition bifölls av riksdagen.

Såvitt känt har det därefter inte vidtagits några åtgärder från regeringens sida i dessa angelägenheter.

I det praktiska livet sker däremot mycket vad särskilt gäller frågan om det personliga betalningsansvaret för styrelseledamöter och ägare. Några juristfirmor har sedan år tillbaka i dessa regler funnit en affärsidé. Denna affärsidé går helt enkelt ut på att granska konkursförvaltarnas förvaltarberättelser, där det enligt lag ska finnas en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 25 kap. 13 § aktiebolagslagen att upprätta en kontrollbalansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utredas. När sådana uppgifter tyder på att styrelsen varit sen med att upprätta kontrollbalansräkningen och följaktligen ett personligt betalningsansvar kan ha inträtt kontakter juristfirman fordringsägarna i konkursen och erbjuder på för dessa mycket förmånliga villkor sitt biträde med att ställa krav gentemot berörd styrelseledamot. Eftersom detta erbjudande vanligtvis inte är förenat med någon som helst risk för kostnader för fordringsägaren accepterar fordringsägarna ofta erbjudandet. Juristfirman står nämligen för hela risken. I affärsidén ligger också att man avvaktar i flera år efter konkursen innan ärendet aktualiseras. Detta innebär t.ex. att ev. skatteskulder preskriberats och kanske har ev. borgensåtaganden eller andra skulder reglerats av den berörde styrelseledamoten. Denne har kanske också efter en lång besvärlig ekonomisk situation kommit i ett ekonomiskt sett bättre läge. Då, oftast åtta nio år efter konkursen men strax innan fordringen preskriberas, dyker juristfirman upp med sina krav, som ju härrör från fordringsägare som inte själva försökt driva sina krav eller ens ha haft någon sådan avsikt. Det är lätt att förstå att dessa sena krav förorsakar stora bekymmer och lidande för berörda personer. Till detta kommer att många krav förs till domstol och det finns knappast någon tingsrätt här i Sverige som inte har något eller några sådana här tvistemål liggande. Här inträder då ytterligare en besvärlighet eftersom en styrelseledamot inte kan erhålla allmän rättshjälp i denna typ av mål och rättsskyddsförsäkringen inte heller gäller. Dessutom ska beloppet ifråga erläggas av beskattade medel av den berörde styrelseledamoten. Det finns många fall där detta agerande lett till att berörd styrelseledamot blivit föremål för verkställighetsåtgärder av Krono-

Fel! Okänt namn på

fogdemyndigheten, som i sin tur lett till att antalet evighetsgäldenärer blivit än fler.

Man kan naturligtvis alltid säga att den som inte skött sina åligganden enligt lag ska svara för konsekvenserna härav. Men i dessa fall uppstår konsekvenserna inte som en följd av att fordringsägarna agerat i det syfte som lagregeln uppställts för utan som en följd av en affärsidé. Det ska då också observeras att dessa regler om personligt betalningsansvar gällt under en följd av år utan att egentligen ha tillämpats.

Jag menar att när man på detta sätt kan konstatera att reglerna inte fyller den funktion, som ursprungligen avsetts, ska dessa avskaffas. Det är enligt min uppfattning tveksamt om det behövs andra regler till skydd för fordringsägarna än gällande regler om skadestånd och gäldenärsbrott.

För det fall att man kan hävda att det ursprungliga syftet om skydd för fordringsägare gentemot ett aktiebolag alltjämt har något värde kan man med lätthet införa en begränsning i tid av rätten att väcka talan mot en styrelseledamot eller aktieägare. En jämförelse kan då göras med en konkursförvaltares rätt att väcka tala om återvinning, vilket måste göras inom ett år från konkursutbrottet. Fordringsägares rätt att väcka talan mot en styrelseledamot eller aktieägare borde följaktligen begränsas till ett år efter en inträffad konkurs i aktiebolaget. Därmed skulle man i vart fall komma tillrätta med det förfarande, som idag inte leder till något samhällsnyttigt utan endast medför tragiska konsekvenser för styrelseledamöter och aktieägare som misslyckats och därmed inte heller kan återkomma till nytt företagande. I modern insolvensrätt talas tydligt idag om att regelverken ska gå ut på att den som misslyckats ska kunna komma tillbaka. Detta var ju för övrigt främsta skälet till att småföretagare nyligen bereddes möjligheter till skuldsanering.

Stockholm den 20 september 2011

Hans Backman (FP)